

خبر نامه خانه امن

شماره ۳، فروردین ۱۳۹۳

موضوع: ختنه زنان

"خانه امن" شماره سوم خبرنامه خود را به "قتل های ناموسی" اختصاص داده است.

آیا در جهان برای کنترل ختنه دختران برنامه ریزی شده است؟

در بیشتر جوامع تا کنون به صورت پراکنده، از طریق تشکل های زنان با هدف کنترل ختنه دختران اقدامات مفیدی صورت پذیرفته است. اما در این خبرنامه شرح آن اقدامات پراکنده مورد نظر نیست، بلکه بر آن هستیم تا مدلی پیدا کنیم که در آن نقش دولت و نهادهای قانونگذاری و قضائی به صورت اقدامات هماهنگ، پررنگ و تاثیر گذار شده است. در پی این جست و جو بهترین مدل را در کشور انگلستان پیدا کرده ایم. به نظر می رسد این مدل می تواند در دیگر کشورهایی که مسلمانان در آن اقلیت بوده و در جوامع (کامیونیتی های) خود، ختنه دختران را در جای یک سنت اسلامی و یک فریضه به صورت های غیر بهداشتی انجام می دهند، الگوبرداری بشود.

همچنین دولت ها در کشورهای با اکثریت مسلمان که چشم بر این فاجعه انسانی بسته اند و آن را سزاوار برنامه ریزی های همه جانبه نمی دانند، ممکن است پس از آگاهی از پیامدهای فردی و اجتماعی این سنت ضد انسانی، از این مدل یا دست کم از برخی ویژگی های آن، الگوبرداری کنند. اما همه این انتظارات هنگامی اجرائی می شود که پزشکان در کشورهای با اکثریت مسلمان، اندکی خطر کنند و از زوایای علمی، صدماتی را که بر روح و جسم دختران ختنه شده وارد می شود، از طریق رسانه ها با مردم و نهادهای مرتبط با سلامت جسم و روان شهروندان، در میان بگذارند. از آن بیش، حقوقدانان نیز نمی توانند بی تفاوت از کنار این فاجعه که زیر پوشش انواع توجیه های اخلاقی و اسلامی، قدرت اجرائی کسب کرده است، بی اعتنا بگذرند و با نهادهای قانونگذاری و قضائی وارد گفت و گو نشوند. در خلاء و نبود قانونگذاری، نمی توان دختران ایرانی را که در مناطقی از ایران در خطر این تهدید به سر می برند، از زیر تیغ زنانی که متصدی این اقدام به ظاهر مومنانه شده اند، بیرون کشید.

"خانه امن" حساس سازی کردن نهادهای حکومتی ایران نسبت به این موضوع را دنبال می کند و در صدد است با معرفی مدل های تاثیرگذار و به کمک بالا بردن اطلاعات علمی در این زمینه، همزمان بر ضرورت اشتیاق کار فرهنگی و اقدام هماهنگ قانونی، تاکید کند.

سایت خانه امن با اهداف مختلفی تاسیس شده است. این اهداف عبارت است از:

- ظرفیت سازی جامعه مدنی و حقوقی ایران در جهت پشتیبانی از قربانیان خشونت خانگی.
- افزایش آگاهی عمومی ایرانیان درباره خشونت خانگی و انواع آن و راههای پیشگیری و کنترل خشونت خانگی.
- فراهم آوردن فضاو فرصتی برای فعالان جامعه مدنی و وکلا برای بحث و گفت و گو درباره خشونت خانگی در ایران.
- آموزش از طریق برگزاری میزگردهای آن لاین و کلاس های آموزشی.

همچنین

وب سایت "خانه امن" یک دفتر وکالت مجازی است که وکلای ما آماده ارائه خدمات مشاوره رایگان به افرادی هستند که با اشکال مختلف خشونت خانگی مواجه هستند.

"به امید روزی که در هیچ خانه ای خشونت نباشد."

فرم همکاری با ما

مشاوره حقوقی رایگان برای قربانیان خشونت خانگی:

www.khanehamn.org/hotline-online

تلفن: ۰۲۱-۸۵۳۱۲۶۰۰

روزهای سه شنبه و چهارشنبه از ۱۷:۳۰ تا ۲۰:۳۰

در آستانه ۸ مارس ۲۰۱۴ میلادی، هفته منجر به ۸ مارس، روز جهانی زن، رسانه های جهان گزارشی را مخابره کردند که رویکرد تازه بر ضرورت مقابله قضائی و درمانی با ختنه دختران مسلمان مقیم کشور انگلستان، اصل و اساس آن بود. به موجب این گزارش سه مرکز بریتانیایی هماهنگ با یکدیگر، این مبارزه را آغاز کرده اند. گزارش مشترک کالج رویال، اتحادیه شرکت های تجاری و مرکز "برابری، همین حالا" Equality Now، با ارائه آمارهای لازم و جوانب حقوق بشری آن، رد ختنه دختران را در جلسه ای به میزبانی وزارت بهداشت عمومی انگلستان، منتشر کردند.

این مبارزه اعلام شده، به ضمیمه توصیه هائی توسط سه مرکز مورد اشاره تقدیم پارلمان انگلستان شد. عنوان گزارش عبارت است از "توصیه هائی برای تشخیص، ثبت و گزارش موارد موجود". گزارش در مجموع ۹ توصیه برای نیل به این هدف ارائه کرده است. در ضمن مشکلات پیش رو از جمله کمبود داده ها و اطلاعات کافی را در این زمینه یاد آور شده است.

مهمترین توصیه ها به اختصار چنین است:

بایستی کودکان، نوزادان و دختران جوانی که قربانی ختنه می شوند را قربانیان یک اقدام مجرمانه دانست و برای حمایت از آنها از نیروی قهریه بهره جست.

لازم است ختنه دختران در جای یکی از مصادیق بارز کودک آزاری و همچنین به عنوان خشونت علیه زنان و دختران به رسمیت شناخته شده و معرفی بشود.

با هدف جلب حساسیت افکار عمومی؛ لازم است نوعی حرکت ملی با هدف مبارزه با ختنه دختران از سوی دولت انگلستان برگزار شود.

در پاسخگویی به این گزارش بود که دولت و نهادهای مرتبط با موضوع، در مقابل عمل ختنه دختران به شدت موضع گرفتند و به بیمارستان ها دستور دادند تا به محض دریافت هر اطلاعاتی در این زمینه، مراتب را به مراجع قضائی با معرفی مرتکب و قربانی اعلام کنند.

مخالفان مثله سازی آلت تناسلی دختران از این اقدامات دولتی استقبال کرده و به یاری دولت شتافته اند.

به موازات این اقدامات جدید دولت انگلستان، تلاش های روحانیون مسلمان در کشورهای آفریقائی و آسیائی و نمایندگان کشورهای اسلامی در سازمان های دولتی و غیر دولتی بیشتر شده و به تدریج از شبهه اسلامی بودن این سنت کاسته می شود. در حال حاضر بیشترین توفیق به دست آمده این است که در گزارش های نهادهای بین المللی؛ به موضوع ختنه دختران یا صراحت و شفافیت پرداخته می شود.

متصدیان امر سلامت در انگلستان که معمولاً این موارد را به مراجع قضائی گزارش نمی کنند، از این پس مسئول شناخته شده و به صورت قانونی در جای متخلف، پاسخگو می شوند.

تحت تاثیر این ویژگی ها، زن مسلمانی به نام کامفورت مومره، کلینیکی در لندن برای کمک رسانی به این دختران تاسیس کرده و به خبرنگار بی بی سی گفته است: " کسانی که دختران خود را ختنه می کنند آن را یک عمل دینی می دانند، در حالی که چنین دستوری در متون اسلامی معتبر مشاهده نمی شود.

"برابری، همین حالا"

در تکمیل این اقدامات هماهنگ، مرکز مبارزه با کودک آزاری خطوط تلفنی خاصی ایجاد کرده تا به کمک آن، به یاری دختر بچه های در معرض خطر ختنه بشتابند.

لازم به توضیح است

ختنه دختران در سال ۱۹۸۵ میلادی در انگلستان غیرقانونی اعلام شده و در سال ۲۰۰۵ این قانون شامل مواردی که خارج از مرزها اتفاق می افتد، نیز شده است و مجازات سنگینی تا ۱۴ سال حبس را برای متخلفین، پیش بینی کرده اند.

تابو بوده، از تنگنای سکوت، خارج نمی شود. اینک وکلای مدافع ایرانی، بخت آن را دارند تا با مدل های جدید مبارزه آشنا شده و از آنها الگو برداری کنند.

البته جامعه ایران دارای مشخصاتی است که به سهولت نمی توان از هر مدلی برای کنترل خشونت هائی که ریشه در سنت و آئین و مردسالاری دارد، الگوبرداری کرد. ولی از طرفی ظرفیت این جامعه برای پذیرفتن نوآوری های سودمند، در طول تاریخ بالا بوده است. بنابراین نیروهای کمکی مانند مجموعه ۶۰ هزار نفر وکلای ایرانی که نیروی توانمندی را تشکیل می دهند، می توانند متناسب با شناخت جامعه ایران، برنامه ریزی کرده و همزمان جامعه و نهادهای حکومتی را با واقعیت های تلخ و زندگی محنت بار دختران در معرض ختنه آشنا کنند. این نیروی توانمند هرگاه آمادگی خود را برای ایجاد رابطه با روحانیون شیعه و سنی در مناطقی که دختران را ختنه می کنند، اعلام کند، دیواری از سکوت که ناشی از ترس و بی اعتمادی است، شکسته می شود و نقد این سنت در مسیر درست، پیش می رود. به گونه ای که از هراس حکومت فرو می گاهد و دو نیروی کمکی فقیه و حقوقدان، مشوق نهادهای حکومتی برای چاره جوئی می شوند. در این خصوص مشارکت وسیع روحانیون سنی و همکاری آنها با حقوقدانان بسیار راهگشا خواهد بود.

و در همه حال نمونه اخیر از مبارزه که در انگلستان شروع شده است، قابل دسترسی، مطالعه و تامل است. بی گمان حتی در انگلستان اجرای مراحل مبارزه آسان نخواهد بود و برای دولت در بر گیرنده هزینه است. اما اهمیت موضوع و پیوند آن با جان و روح دختر- کودکان به اندازه ای است که دولت ها با هر درجه از ترس یا مقاومت ناگزیرند به آن گردن نهند. فشار جهانی نسبت به ضرورت برخورد با این سنت و آئین ضد حقوق بشری، رو به فزونی است.

بنابراین نهادهای حکومتی در انگلستان پس از بررسی دقیق آماری به این نتیجه رسیده اند که قانونگذاری به تنهایی کافی نیست. بلکه باید امکانات لازم برای اجرائی کردن قانون مرتبط با ختنه دختران به صورت هماهنگ ایجاد بشود. این گزارش، برخورد با ختنه دختران را به صورت نوعی همکاری بین ارگانی توسط سازمان های مختلف و در سطوح مختلف اجتماعی و قانونی، تعریف می کند و مبارزه هماهنگ برای پایان دادن به آن را در جای اولویت اول، بر می شمارد.

هرگاه بخواهیم این مدل تازه از مبارزه با ختنه دختران را با چند مشخصه تبیین کنیم، چهار ویژگی را در آن برجسته می یابیم:

۱ - قانونگذاری

۲ - درمان قربانی

۳ - مجازات مرتکب از طریق ایجاد تکلیف قانونی برای کادر پزشکی مراکز درمانی به این شکل که مرتکب را که همراه با قربانی به این مراکز مراجعه می کند، به مراجع قضائی تحویل دهند.

۴ - بازدارندگی از طریق اختصاص خطوط خاص تلفنی برای اخذ گزارش در باره دخترانی که در آستانه تهدید به ختنه قرار می گیرند.

نقش وکلای مدافع و حقوقدانان

در این مجموعه مبارزاتی در هم تنیده، وکیل مدافع و حقوقدان، نقش تاثیرگذاری می توانند ایفا کنند. وکلای مدافع ایرانی، با بهره بردن از نظرات روشنگرانه فقهائی که ختنه زنان را فاقد مبانی اسلامی و قطعی می دانند، می توانند در برداشتن نخستین گام ها، پیشقدم بشوند. بدون ورود آنها به بحثی چنین انسانی، نبود و خلاء قانونی جبران نمی شود و موضوعی که قرن ها

سایت “خانه امن” یک ساله شد. به سامان رساندن آن آسان نبود. اما دست هائی که برای همکاری داوطلبانه به سوی ما دراز شد، کار را بر ما آسان ساخت. از آن بیش با این واقعیت بیشتر آشنا شدیم که جامعه به فعالیت هائی که بسترسازی قانونی برای کنترل خشونت خانگی را ترویج می دهد و همزمان از بسترسازی فرهنگی غافل نمی ماند، به شدت نیازمند است.

حداقل واکنش‌های قومی و اقلیتی، در دست بگیرد. این جاست که تشکل‌های خاص مردمی، آگاهی‌رسانی پزشکان به خصوص پزشکان اهل تسنن، روحانیون اهل تسنن و روشنگری‌های محلی از سوی کارشناسان اهل تسنن، می‌تواند بستر مناسبی را برای دخالت‌سنجیده و مدیریت شده نهادهای حکومتی فراهم سازد.

بنابراین مسئله را باید در یک مجموعه ملی طرح کرد و دولت را در این برنامه انسانی تنها نگذاشت. کدام نهادها و کارشناسان می‌توانند راهکارهایی را ارائه بدهند که در روابط دولت با اهل تسنن کمترین تنش ایجاد بشود؟ یا به اندازه‌ای هشیارانه راهکارها را انتخاب کنند که مشارکت آنها پشتوانه قانونگذاری بازدارنده بشود؟ البته این شکل از مبارزه سهل نیست، اما غیرممکن هم نیست.

۲ - نهادهای تاثیرگذار

هنگامی که به این مسئله در یک مجموعه ملی نگاه می‌کنیم، بلافاصله دو نهاد توانمند مدنی پیش رو مطرح می‌شود: نظام پزشکی ایران و کانون وکلای دادگستری ایران.

همچنین دو نهاد دینی تاثیرگذار، ذهن را به خود مشغول می‌کند: حوزه‌ها و مدارس علمیه شیعه و مدارس سنی که می‌توانند آن‌چه را که از جمله ضروریات اسلامی نیست و به مسلمین و بهداشت جسم و جان آنان صدمه می‌زند، تشخیص داده و بر ضرورت توقف اجرای آن، با ادله و سند تاکید کنند.

برای ایجاد مسئولیت در این نهادها که کمتر به مسائلی مانند ختنه دختران خردسال می‌پردازند و آن‌را به سلیقه خانواده‌ها وا می‌گذارند، همیاری دولت را باید افزود. به این معنا که دولت، مطبوعات و رسانه‌ها را در طرح مسئله و پیدا کردن راهکارهای دینی و پزشکی و قانونی، آزاد بگذارد و فرهیختگان اهل سنت و شیعه را در این بحث مهم اجتماعی به مشارکت برانگیزد تا کرامت انسانی بخش بزرگی از دخترکان ایرانی، از حمله و هجوم نوع بسیار خطرناکی از خشونت خانگی که زیر نام دین اجرا می‌شود، رها بشود. کار این مجموعه ملی اطلاع‌رسانی است و آن‌گاه است که قوه قانونگذاری مکلف به تصویب قوانین بازدارنده می‌شود.

آیا ایران و مجموعه نهادهای حکومتی در بند کنترل ختنه دختران هستند؟

آیا وجدان پزشکی در ایران در این باره از خود حساسیت نشان داده است؟

آیا وجدان حقوق بشری در برابر ستمی که از سوی خانواده‌ها بر دختران خردسال به نام سنت و آئین روا داشته می‌شود، آزرده شده است؟

حقوقدانان ایرانی تا کنون چه تدابیری برای کنترل آن اندیشیده‌اند؟

۱ - چرا دولت ساکت است؟

این پرسش مهمی است. نمی‌توان بدون اعتنا نسبت به مشکلات دولت در این حوزه‌های سنتی، به سرزنش دولت پرداخت. باید ابتدا این مشکلات را درک کنیم و سپس به بررسی راه حل بپردازیم.

می‌دانیم اهل تسنن که اقلیتی از ساکنان مناطق خاصی از ایران را تشکیل می‌دهند، بر رسم و آئین ختنه دختران خردسال، بسیار تاکید دارند. دولت ترجیح می‌دهد باورهای آنها را دست کم در موارد خاص، که با احساسات مذهبی و در چارچوب خانه‌هایشان در آمیخته، مورد هجوم قرار ندهد. برخورد دولت‌ها با آن‌چه در ارتباط با باورهای اقلیت‌ها، ایجاد چالش‌های جدی می‌کند، آسان نیست و دولت ایران تا کنون ترجیح داده است، از این برخورد‌ها خودداری کند و موجبات غلیان احساسات و نارضایتی بیشتر آنها را فراهم نسازد. البته در نواحی خاصی از ایران، شیعیان هم نسبت به این رسم و آئین وفاداری نشان می‌دهند، ولی تعدادشان کمتر است. این است که برخورد شدید و جدی و سنجیده با ختنه دختران خردسال از سوی دولت، بلافاصله با رویارویی بخشی از اقلیت سنی مواجه می‌شود که ایجاد نگرانی می‌کند و آن‌را به مصلحت نمی‌دانند.

با وجود مشکلاتی که دولت ایران با آن رو به روست، باید به این ضرورت اندیشید که چگونه می‌توان با هدف کنترل ختنه دختران، به دولت ایران کمک کرد تا ابتکار عمل را با قبول

قوه قضائیه

این قوه با هدف اجرای آن قوانین در مناطق مختلف کشور، بازوهای درمانی و مددکاری اجتماعی را تقویت می کند تا این قربانیان را شناسائی کنند و با مرتکبین، نشست های اقلیتی داشته باشند. و قوه مجریه را مکلف می کند تا با استناد به کنوانسیون حقوق کودک که جمهوری اسلامی ایران آن را امضا کرده است، با ایجاد مراکز درمانی و آموزشی به خصوص برای مادران، به یاری دختران خردسالی بشتابند که هرگاه مثله کردن اندام زنانه آنان ادامه داشته باشد، این معضل اجتماعی، تبدیل به بحران می شود و مورد سوء استفاده تبلیغاتی افراد و گروههایی قرار می گیرد که اراده کرده اند، همه کاستی ها را به اسلام نسبت بدهند.

قوه مقننه

این قوه برای تصویب قوانین بازدارنده نیاز به پشتوانه های دینی دارد که ائمه جمعه و مولوی ها و مدارس شیعه و سنی می توانند برای آن بسترسازی کنند.

به علاوه حقوقدانان و وکلای مدافع با حمایت وسیع نهاد کانون وکلای دادگستری، از توانائی لازم برای اعلام نظریه های حقوقی که می تواند شیوه های قانونی غلبه بر این معضل را به بحث بگذارد، برخوردارند.

این نهاد که در ذات خود، باید نسبت به ستمگری بر کودکان به شدت حساسیت نشان داده و قوه مقننه را در جریان صدماتی که بر روح و روان کودکان دختر وارد می شود، بگذارد، چنانچه از ذات و علت وجودی خود، الهام بگیرد، بحث اجتماعی با ویژگی های حقوقی، برای قانونگذاری کشور بهتر قابل فهم می شود.

نظام پزشکی

قوه قضائیه برای کنترل قانونی بحران به همکاری پزشکان که در نهاد نظام پزشکی کشور از قدرت اطلاع رسانی کافی برخوردار است، به شدت نیاز دارد. اگر نظام پزشکی، درمانگاهها، پزشکان و اورژانس ها را مکلف کند تا موقعیت دختران ختنه شده و جراحی دیده را که مراجعه می کنند، به بازوهای قضائی گزارش بدهند، قوه قضائیه بهتر می تواند اجرای قوانین بازدارنده را (در صورت تصویب) اجرایی کند.

اما از آن بیش و پیش از تصویب قوانین بازدارنده برای ختنه زنان، نظام پزشکی کشور و اعضای قسم خورده آن، باید به این قناعت وجدانی برسند که در بولتن های نظام پزشکی و در مطب پزشکان و در بیمارستان ها و درمانگاهها، با انتشار مطالب و نصب بروشورها و پوسترهایی که گزارشگر پیامدهای زیانبار ختنه دختران است، مردم را نسبت به ستمی که بر دختران خود روا می دارند، آگاه کنند.

پزشکان روستا چنانچه از طریق نظام پزشکی آموزش های لازم را ببینند، به خصوص پزشکان زن، می توانند نقش مهم و بی همتائی در شناسائی ابعاد گوناگون این معضل اجتماعی ایفا کنند. همچنین اختصاص پایان نامه های پزشکی و پیشنهاد آن به دانشجویان پزشکی و بهیاری و پرستاری، گام استواری است برای مقابله با ختنه دختران خرد سال.

نقش وزارت آموزش و پرورش از طریق حساس کردن آموزگاران و مربیان نسبت به خطرات فردی و اجتماعی ختنه دختران خرد سال، می تواند دگرگون ساز بشود. مادران اغلب در برابر معلم و دبیر و مربی، گوش شنوائی دارند و این صنف تاثیرگذار می تواند به مادران در مناطق خاصی کمک کند تا با زیان های ختنه دختران شان بهتر آشنا بشوند.

خانه‌امن
یک‌ساله‌شد

www.khanehamn.org